

Sygn. akt III Ca 438/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 listopada 2018 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SSO Andrzej Dyrda

po rozpoznaniu w dniu 7 listopada 2018 r. w Gliwicach na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) (...) we W.

przeciwko G. W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim

z dnia 28 listopada 2017 r., sygn. akt I C 1193/17

oddala apelację.

SSO Andrzej Dyrda

UZASADNIENIE

Powód (...) (...) we W. domagał się zasądzenia od pozwanej G. W. kwoty 3.324,22 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 8 listopada 2016r. od kwoty 3.174,27 zł oraz kosztów procesu.

Uzasadniając żądanie twierdził, że wierzytelność dochodzoną pozwem nabył w drodze cesji, a wynika ona z niespłaconej przez pozwaną pożyczki.

Zaskarżonym wyrokiem z 16 października 2017r. Sąd Rejonowy w Wodzisławiu Śląskim zasądził od pozwanej na rzecz powoda 741,83 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 640 zł od 8 listopada 2016r. (pkt 1) oraz oddalił powództwo w pozostałej części (pkt 2), zasądzając od pozwanej na rzecz powoda kwotę 226,99 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Orzeczenie to poprzedził ustaleniem, że 24 września 2015 roku pozwana G. W. zawarła z (...) sp. z o.o. S. sp. j. we W. umowę pożyczki numer (...) na podstawie której pożyczkodawca udzielił pożyczkobiorcy pożyczki w wysokości 2.700 zł na okres do od dnia 24 września 2015 roku do dnia 24 marca 2017 roku. Całkowita kwota do zapłaty wynosiła 5.349,09 zł i składała się z całkowitej kwoty pożyczki (2.700zł), całkowitego kosztu pożyczki, na które składały się odsetki w kwocie 219,09zł oraz opłata operacyjna naliczona za cały okres obowiązywania umowy w wysokości 2.430 zł. Pozwana w umowie zobowiązała się ponieść koszty nieterminowej spłaty pożyczki w kwocie maksymalnej 16,80 zł to jest równej czterokrotności wartości opłaty pocztowej

29 września 2015 roku pierwotny wierzyciel przełał na rzecz pozwanej kwotę 2700zł.

Umową sprzedaży wierzytelności z dnia 29 października 2015 roku (...) sp. z o.o. S. sp. j. we W. przełała na rzecz K. N. z siedzibą we W. wierzytelność przysługującą względem G. W. wynikającą z umowy pożyczki (...).

Pismem z dnia 17 listopada 2015 roku poinformowano pozwaną o sprzedaży wierzytelności przez (...) sp. z o.o. (...) sp. j. we W. na rzecz powoda. Pismem z dnia 30 sierpnia 2016 roku pierwotny wierzyciel wypowiedział pozwanej umowę pożyczki numer (...) z zachowaniem jednomiesięcznego wypowiedzenia. Kolejno pismem z dnia 26 lipca 2016 roku wezwano pozwaną do zapłaty kwoty 945,37 zł. Następnie do zapłaty wezwano pozwaną pismem z dnia 5 grudnia 2016 roku.

Pozwana z tytułu pożyczki dokonała spłaty kwoty 2.086 zł.

W ustalonym stanie faktycznym w motywach rozstrzygnięcia przywołał regulacje: art. 720 § 1 k.c. Stwierdził, iż wysokość pożyczki udzielona przez pierwotnego wierzyciela pozwanej wynosiła 2.700zł. Pozwana uiściła kwotę 2.086 zł zatem z tytułu kapitału winna dokonać spłaty kwoty 614 zł.

Sąd następnie, zwracając uwagę, że art. 359 §2 k.c. (w brzmieniu sprzed 1 stycznia 2016 roku) ustanawiał wysokość odsetek maksymalnych, stwierdził, strony prawidłowo określiły wysokość odsetek umownych w kwocie 67,83 zł.

Odnosząc się natomiast do dalszych kosztów związanych z wykonaniem umowy Sąd uznał, za niezasadne Sąd uznał żądanie kwoty 22,12 zł albowiem powód w sposób nieprecyzyjny określił podstawę żądania.

Również za niezasadne Sąd uznał żądanie pozwu co do kosztów opłaty operacyjnej w kwocie 2.430zł uznając, że opłata ta jako postanowienie umowne obciążające pozwaną opłata operacyjną (która nie była świadczeniem głównym) w wysokości 2430 zł stanowiąca 90 % kwoty pożyczki, nie wiąże pozwanej albowiem stanowi ono postanowienie abuzywne - naruszające dobre obyczaje i interes konsumenta poprzez obciążanie go opłatą stanowiącą zbliżoną do kwoty pożyczki wypłaconej pozwanej.

Niezasadne także okazały się żądania przez powoda odsetek w kwocie 22,12zł gdyż weryfikacja tej kwoty była niemożliwa.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c., uwzględniając, iż powodowa wygrała proces w 22,32%.

Orzeczenie o rygorze natychmiastowej wykonalności Sąd wydał w oparciu o art. 333 §1 pkt 3 kpc (pkt 4 wyroku).

Apelację od tego orzeczenia wniósł powód zaskarżając wyrok w części, tj. w zakresie punktu 2 i 3.

Zarzucił mające wpływ na wynik sprawy naruszenie przepisów postępowania, tj.:

1) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez pominięcie faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sporu, a to okoliczności wynikających z treści zawartej na piśmie umowy pożyczki w zakresie ustalenia warunków związanych z całkowitą kwotą pożyczki oraz całkowitym kosztem pożyczki, a także pozostałymi jej warunkami;

2) art. 232 k.p.c. - poprzez naruszenie zasady kontryktoryjności;

3) art. 339 § 2 k.p.c. poprzez odmowę przyznania za prawdziwe twierdzeń powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie oraz pismach procesowych powoda, a także poprzez niezasadne uznanie, że twierdzenia powoda o okolicznościach faktycznych budzą uzasadnione wątpliwości, podczas gdy z treści tego przepisu wynika domniemanie prawdziwości twierdzeń powoda o okolicznościach faktycznych, które może być obalone jeżeli okoliczności te budzą uzasadnione wątpliwości

Nadto zarzucił, mające wpływ na wynik sprawy, naruszenie przepisów materialnych, tj.:

a) art. 385¹ k.c. - poprzez uznanie, iż zapisy umowy pożyczki dot. opłaty operacyjnej są sprzeczne z dobrymi obyczajami i naruszają interes konsumenta

b) art. 58 k.c. - poprzez uznanie, iż zapisy umowy pożyczki dot. opłaty operacyjne są sprzeczne z przepisami prawa i zmierzają do ich obejścia.

Na tych podstawach wniósł o zmianę wyroku w pkt II i III poprzez zasądzenie roszczenia na rzecz powoda zgodnie z żądaniem pozwu; ewentualnie, w razie nie uwzględnienia żądania w pkt. 1, o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji w celu przeprowadzenia w całości postępowania dowodowego.

Nadto wniósł o zasądzenie zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Okręgowy zważył co następuje :

Niniejsza sprawa była rozstrzygana w postępowaniu uproszczonym czego konsekwencją jest możliwość zastosowania regulacji art. 505¹³ § 2 k.p.c., która stanowi, że jeżeli sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego, to uzasadnienie wyroku powinno zawierać jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Apelacja powoda nie odniosła skutku, a zaskarżony wyrok należało uznać za trafny.

Podniesione przez powoda w apelacji zarzuty naruszenia prawa procesowego i prawa materialnego należało uznać za chybione.

Sąd Okręgowy podziela i uznaje za swoje zarówno wnikliwe ustalenia faktyczne, jak i gruntowne i obszernie rozważania prawne poczynione przez Sąd pierwszej instancji, uznając, iż nie ma potrzeby ich ponownego szczegółowego przytaczania. Ustalenia te bowiem znajdują oparcie w zebranych w sprawie materiale dowodowym, zaoferowanym przez stronę powodową. Sąd meriti ocenił zebrany w sprawie materiał dowodowy w granicach zakreślonych przepisem art. 233 § 1 k.p.c., wbrew twierdzeniom apelującego, trafnie przyjmując, iż powód nie wykazał w sposób właściwy i dostateczny zasadność i wysokość całego dochodzonego przez siebie roszczenia w niniejszej sprawie. Zgodzić się należało z Sądem meriti, iż analiza zebranego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności przedmiotowej umowy pożyczki, pozwala jedynie na zasądzenie na rzecz powoda od pozwanej kwoty 741,83 zł.

W niniejszej sprawie zachodziły podstawy do wydania wyroku zaocznego, gdyż spełnione zostały przesłanki wskazane w art. 339 § 1 k.p.c. Przewidziane w art. 339 § 2 k.p.c. domniemanie prawdziwości twierdzeń powoda dotyczy wyłącznie strony faktycznej wyroku i nie obowiązuje w zakresie prawa materialnego - domniemanie to zastępuje jedynie postępowanie dowodowe i to tylko wówczas, gdy twierdzenia powoda nie budzą uzasadnionych wątpliwości. Zatem wówczas gdy zasadnie wydaje się, iż twierdzenia pozwu np. nie odpowiadają w pełni rzeczywistości, czy też wskazują na bezzasadność dochodzonego roszczenia, to koniecznym jest przeprowadzenie postępowania dowodowego w sprawie. Jednocześnie zaś wymaga podkreślenia, że przyjęcie za prawdziwe twierdzeń powoda dotyczy wyłącznie okoliczności faktycznych i nie zwalnia Sądu orzekającego od obowiązku rozważenia, czy oświadczenia te uzasadniają należycie i w całości żądania pozwu i czy uwzględnienie tych żądań nie narusza obowiązujących przepisów. Wprowadzone przez przepis art. 339 § 2 k.p.c. swoiste domniemanie zgodności twierdzeń powoda z rzeczywistym stanem rzeczy nie zwalnia powoda od przytoczenia faktów, które są niezbędne do dokonania subsumcji materialnoprawnej, stanowiącej faktyczną i materialnoprawną podstawę wyroku. Sąd obowiązany jest bowiem, nawet przy uznaniu twierdzeń powoda za prawdziwe, dokonać prawidłowej oceny zasadności żądania pozwu opartego na tych twierdzeniach, z punktu widzenia prawa materialnego; a stanowisko takie ugruntowane jest zarówno w doktrynie jak i judykaturze (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 1999r., I CKU 176/97, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 10 września 2013r. I ACa 494/13).

Nadto, w świetle art. 230 k.p.c. Sąd bez dostatecznego uzasadnienia, nie może przyjmować za prawdziwe twierdzeń strony, którym strona przeciwna wyraźnie nie zaprzeczyła. Sąd może uznać za przyznane przez stronę niezaprzeczone twierdzenia strony drugiej tylko w wypadku, gdy takie domniemane przyznanie jest uzasadnione wszechstronnym

rozważeniem wszystkich okoliczności sprawy, biorąc pod uwagę wynik całej rozprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2005r., V CK 260/05). Równocześnie samo milczenie jednej ze stron co do twierdzeń strony przeciwnej nie może stanowić podstawy do uznania faktów za przyznane (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 1975 r., II CR 719/74).

Zasadnie przyjął Sąd Rejonowy, że strony zawarły umowę pożyczki, w konsekwencji czego doszło do powstania pomiędzy pozwaną, a wierzycielem stosunku zobowiązaniowego. Jednakże w oparciu o powołaną umowę pożyczki podlegała ocenie wysokość zadłużenia pozwanej oraz zasadność jego naliczenia, przy uwzględnieniu regulacji art. 720 § 1 k.c. i 353 § 1 k.c.

Słusznie także przyjął Sąd meriti, oceniając zapisy umowy łączącej strony, że pozwanej przysługiwał status konsumenta oraz że wierzyciel jako przedsiębiorca zajmujący się prowadzeniem działalności gospodarczej w zakresie udzielania pożyczek, przy zawieraniu umów posługiwał się wzorcami umownymi. Trafnie także Sąd ten zwrócił uwagę na to, że w sprawach z udziałem konsumenta, do kategorii których należy niniejsza sprawa, sąd ma obowiązek działania z urzędu, co wielokrotnie podkreślano w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości UE. Mając na uwadze powyższe rozważania słusznie uznał, że analiza łączącego pozwaną z poprzednikiem prawnym powoda stosunku prawnego i zawartej umowy, prowadzi do oceny, iż postanowienie umowy przewidujące pobranie od pożyczkobiorcy opłaty operacyjnej w wysokości 2.430 zł stanowi niedozwoloną klauzulę umowną. Sporne postanowienie umowne niewątpliwie kształtuje prawa i obowiązki pozwanej jako konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jej interesy, albowiem kwota prowizji w wysokości stanowiącej niemal 100 % kwoty pożyczki, stanowi w istocie zakamuflowaną postać lichwy.

Z poglądów doktryny i orzecznictwa wynika, że pod pojęciem opłat, prowizji oraz innych kosztów należy rozumieć swoistą "cenę" przeprowadzanych operacji, stanowiącą zarówno ekwiwalent kosztów poniesionych przez kredytodawcę, jak i element zysku. Są one zazwyczaj pobierane z tytułu samego przyznania kredytu, ale także od czynności mających miejsce już po zawarciu umowy. Pod pojęciem tym należy rozumieć koszty pobierane od czynności faktycznych, mających charakter niejako "obsługowy" w stosunku do podstawowej działalności kredytowej. Co do zasady mają one na celu pokrycie kosztów ponoszonych przez kredytodawcę przy wykonywaniu określonej czynności, w praktyce jednak mogą stanowić również źródło jego dochodu (zwłaszcza w przypadku ich określenia w sposób ryczałtowy).

Z uwagi na powyższe, Sąd Rejonowy trafnie przyjął, że opłata operacyjna w wysokości 2.430 zł, narusza dobre obyczaje i interes konsumenta, skoro uiszczenie wskazanych opłaty było związane z przyznaniem stronie pozwanej pożyczki w wysokości 2.700 zł. Ponadto, strona powodowa (niezależnie od naliczonej dodatkowej opłaty) była uprawniona do pobrania odsetek za skorzystanie z jej kapitału i to odsetek kapitałowych w wysokości maksymalnej 10 % w skali roku, a także strony w umowie zastrzegły dodatkowo odsetki za opóźnienie w maksymalnej wysokości dopuszczalnej przepisami prawa. Mając na uwadze powyższe, omawiana dodatkowa opłata skutkuje w rzeczywistości przerzuceniem przez powoda na klienta (będącego konsumentem) ryzyka prowadzonej przez Spółkę działalności gospodarczej, obciążając nadmiernie konsumenta. Zasadnie zatem przyjął Sąd Rejonowy, iż regulacja umowy z konsumentem jest w tym zakresie niedozwolonym postanowieniem umownym w rozumieniu art. 385¹ §1 k.c., gdyż kształtuje jego obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami oraz rażąco narusza jego interes albowiem "rażące naruszenie interesów konsumenta" w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym, natomiast "działanie wbrew dobrym obyczajom" w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku. Obie wskazane w tym przepisie, formuły prawne służą do oceny tego, czy standardowe klauzule umowne zawarte we wzorcu umownym przekraczają zakres określone przez ustawodawcę granice rzetelności kontraktowej twórcy wzorca w zakresie kształtowania praw i obowiązków konsumenta. Taka ocena powyższych postanowień umowy jest tym bardziej uzasadniona, gdy weźmie się pod uwagę fakt, iż postanowienia te stały się częścią umowy na podstawie wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta, na których treść nie miał rzeczywistego wpływu.

Powód nie wykazał w postępowaniu, iż każde postanowienie umowy było z pozwaną uzgadniane indywidualnie tzn., iż m.in. kwestia wysokości opłat była klauzulą stanowiącą przedmiot wzajemnych negocjacji tj. była indywidualnie wynegocjowana z konsumentem tak, że miał on wpływ na ustalenie ostatecznej wysokości tych kosztów. Zgodnie z art. art. 385¹ § 4 k.c. ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje. Ponadto trzeba mieć na względzie, iż kodeks cywilny w art. 385¹ § 3 k.c. zawiera domniemanie prawne, iż postanowienia wzorca umowy nie są uzgadniane indywidualnie z konsumentem. Zatem zgodzić się należało z Sądem meriti, że sporne postanowienie umowne przewidujące opłatę operacyjną stanowi niedozwoloną klauzulę umowną i nie wiąże pozwanej.

Konkludując, zaskarżony wyrok odpowiada prawu, a zarzuty powoda nie zasługiwały na uwzględnienie. W świetle powyższych rozważań i argumentacji przedstawionej przez Sąd Rejonowy oraz materiału dowodowego zebranego w niniejszym postępowaniu, powództwo trafnie zostało przez Sąd meriti jedynie częściowo uwzględnione do kwoty 741,83 zł i oddalone w pozostałym zakresie.

Z tych względów, na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 505¹⁰ §1 k.p.c., apelację powoda oddalono, jako bezzasadną.

SSO Andrzej Dyrda